

K a r a v á n

— Pista-a — ringatta a nyelve hegyén a legény nevét a leány, aki a sátor oldala mellett ülve körülölelte térdét s úgy nézett bele a legénybe, mintha tükörbe nézne.

— Borkám — olvadt a legény a leány tűzétől, ami valami végtelen mélységből lángolt elő, mintha feneketlen éjszakából törne elő a fény, aminek központjában a legény állt.

— Úgy szeretem a nevedet, Pista — súgta mégegyszer s mintha csak fuvolázna vele, még a szemét is lecsukta hozzá.

A legény szemérmesen lehajtotta fejét s a füvet simogatta a leány lábai előtt, ahová lekuporodott.

Körülöttük a bíborszín alkonyatban tücsökmuzsika zsongott, a kalászos róna lágy zenéje, ami álmélnodni csalja elő az éj milliárd csillagát. A széles országút két oldalán hatalmas eperfák mártották koronáikat a balzsamos alkonyatba s lassan beleszővődtek a homályos távolokba. Ágai-kon a fészükbe hazatérő madarak hunyoroztak szemben a nappal, ami az ég alján vastag felhőre szállt le, hogy megpihenjen égi útja után. A búzatáblák széleiből pipacsok és kék búzavirágok dugták elő kicsi fejeiket, mintha csak valakit lesnének a haragoszöld fűvű úton, aminek posztópuha kellemére ütötték föl sátraikat a vándorcigányok. Rissz-rossz kocsik lapultak a sátrak mellett. A görcsös rudakon mezítelen purdék csimpszkodtak, hintáztak, hancúroztak, lábatlankodtak az apjuk és az anyjuk körül. A kocsioldalon színes rongyok tarkállottak, pelenkák, dunna és vánkoshuzatok, hetvenhét-ráncú szoknyák, blúzok, kendők szűrték át magukon az alkonyi levegőt. Arrább lovak legelészték s behemperegtek a pu-

ha fűbe. Egy öreg moré ezüstsín szakállal, pitykés mellényben tüzet élesztgetett s úgy nézett ki a tűz mellett, mint egy bibliai alak, aki a Tábor hegyén áldozati oltárhoz töri a gallyat. A karavánban ő a tűzmester. Neki köll gondoskodni a láng-ról, ami körülnyalja a füstös krasztókat, amiben zsírba aprított hagyma csicsereg. Kócos asszonyok hajlonganak a lábasok fölött. Egyik kocsi mellett szép fekete legény teknőt farag. Baltája meg-megvilan a naplementében s a forgácsok, mint bibordarabok szállnak széjjel a csapás után, mintha a nap sugarát aprítaná. A csönd olyan érzékeny, hogy minden kis neszre megrezdül, eldajkálja sokáig, visszhangzik vele, végighordozza a vidék fölött, míg valahol messze letéve belepólyázza a homályba, elaltatja s egy csillagot gyújt ki örnek álmai fölött. Szinte azt hinné az ember, hogy láthatatlan hurok vannak most kifeszítve egyik égaljtól a másikig s az rezdül meg, ha valami megmozdul a tájban.

— Szép éjszaka lesz, Pista — mondja a leány s hosszúkás barna ujjaival megérintette a legény karját. — Elmegyünk megint kettesben? — nézett bele a leánybe csodálatos fekete szemével s egy kissé megfeszítette melleit, amelyek úgy emelkedtek föl a kék selyemblúzban, mint teremtés pillanatában a szigetek emelkedtek ki a végtelen kék tengerekből. Nem csüngött kicsit sem, szilárdan és mereven tapadt a bronzbarna testhez, mintha csak szobrász faragta volna ki rajta, oly keményen és masszívan lapult a blúz alatt. A római függőkertekben sem teremték formásabb almák, mint e két női mell, amelynek érintésétől lánggra gyúl a szív és lélek.

— Gyerünk! — nyújtotta a leány felé kezét a férfi s fölállt, hogy induljanak.

— Ne még — rázta meg fejét a leány s hullámos fekete haja eltakarta két zablakarika nagyságú függőjét, ami a füléből csüngött. — Várjunk míg egészen besötétedik. Addig te is elvégzesz odabent s azután kihozod, amit mondtál. Jó lesz?

— Jó — fogta meg a leány kezét a legény s a két kéz percekig forrott egybe. A leány is fölállt s fekete szemébe fölitta a férfit.

— Várlak, — simított hátul ruháján s érezhető fájdalommal váltak el egymástól.

A legény vállára emelte a kaszát, amivel körülkaszáta az út mellett a búzát, amit a kocsik és a lovak letapostak s megindult befelé a tanyába. A gazdája már várta bent a tanya előtt.

— Hun az ördögben voltál ennyi ideig? Be is köllött volna hozni azt a búzát a jószág elé! Nem jó vége lesz ennek, Pista! — csóváltotta fejét az öreg gazda, aki gyanús szemmel kísérgette bérése el-elmaradásait a munkából. Milyen szépen megvoltak eddig, míg ez a cigánykaraván ide nem telepedett az útra, minden ment a maga rendjén, de most egy hete már, ha csak szerit teheti ez a gyerek, folyton ott ólálkodik körülöttük. — No csak fogjál hozzá az elvégzéshez, oszt gyere vacsoráznj, — fordult el pipával szájában Marci bácsi Pistától és bement a konyhába.

Pista pedig nekifogott az etetésnek, abrakot adott a lovaknak, szarát hányt az akolba a marhák elé, megetette a disznókat, megaljazott és csitlett-botlott egy kis ideig még az udvarban. Úgy érezte magát, mintha álomvilágban élne. Minden olyan szép, olyan jó volt hozzá, az állatok, a gazdáék, akik egyébként nagyon is házsártosak voltak, de most tudja isten, mintha minden és mindenki másik színt és szívet cserélt volna. A Borkán, a gyönyörű cigánylánynon, s annak szerelmén nézett és érzett minden körülötte történő dolgot. Pár napja csak, hogy megismerkedett Borkával, aki kártyát vetett neki s azóta nem tud tőle szabadulni. Olyan csodálatos érzések fakadtak benne a leány iránt, amit még húsz évével sohasem érzett. Mindenét oda tudná érte adni, az egész évi bérét, özvegy édesanyjának azt a faluszéli házát és mindenét, mindenét, ha kérné az életét is. Ha sokáig itt lesz még, ezt a tanyát is kilopja nekik. Ma estére is egy fél zsák lisztet ígért, ha a gazdáék elalszanak. Krumplit, kukoricát, szalonnát már vitt, hogy a tojásról ne is be-

széljünk, meg a csirkékről, amiből annyi van Marci bácsiéknak, hogy ők maguk sem tudják, mennyi.

Alig várta, hogy megvacsorázzanak és a gazdájaék lefeküdjenek. Óyatosan föllopakodott a padlásra s a zsákokból egyikből is, másikból is kivett egy-egy szakajtónyi lisztet s egy üres zsákba öntögette, volt abban tiszta és kenyérliszt is keverve. Több mint félzsákkal összeöntögetett, vállára vette s ahogy jött, úgy osont le vissza a padlásról. Marci bácsiék nem vették észre, rá sem mertek Pista mesterkedésére gondolni, hiszen úgy megbíztak benne, mintha csak az ő gyermekük lett volna. Semmit sem zártak előle, sőt az ő dolga volt este mindent bezárni s a kulcsot a szokott helyére, a konyhaszögre akasztani.

A mélységes éjszakában úzték-kergettek egymást a csillagok, amint Pista lisztel a vállán megkerülve a tanya elejét kukoricás szélén lopakodott ki a sátrak felé. Borka a sátor mellett küsszéken ülve énekelt. Amilyen gyönyörű volt maga a lány, olyan szép volt a hangja. Mintha ezüst pillangószárnyak csilingeltek volna epedve a búzák fölött, úgy csengett dala egyszer fölemelkedve a csillagok fölé, máskor pedig lehullt a sötétselyem zöld kalászsorokra, hogy megpihenjen a virágok kelyheiben.

Pista azt hitte, összerogy a harminckilónyi liszt alatt, amint fülébe jutott a hang, ami olyan forrón érintette dobhártyáját, mintha csak parázs hullott volna bele. A lány már várt reá. Lesegítette válláról a lisztet és bevitte a sátorba, mely alatt vékonyabb és vastagabb horkolással aludt a karaván. Egyik sátor előtt még parázslott a hamu, mintha egy csomó szentjánosbogár fénylene. A teknőfaragó legény a kocsikeréknek vetve a hátát cigarettázott s unottan bámulta a csillagokat. A lovak, ezek az örök éhséggel megvert állatok még mindig harapták a füvet, suhogó farokkal hajtva magukról a szűnyogokat, ami úgy hangzott a csöndes éjszakában, mint a nagyon messziről idebent égengés. Észak felől fények lobbantak föl a láthatár széléről.

— No, gyerünk Pista — bújt elő a sátorból a leány, ahová bevitte a lisztet. Majd mind a két karjával belecsimpaszkodott a legény jobbáiba, s húzta lefelé, mintha csüngene rajta. A legény keze lassan a leány karcsú derekára tévedt s szorosán egymás mellett megindultak a pihető mezők között a düllőúton. Itt-ott még mindig húzták a tücskök s forróhan-

gú pitypalatty csobbant a haramatos éjszakába.

— Borkám — állt meg a legény, — mondanék én neked valamit. — A sátor már messzire elhagyták maguk mögött. — Legyél a feleségem.

A lány nem szólt semmit, csak csüngött a férfi jobbája kapaszkodva, ringatta magát rajta s sarkignyitott szemekkel bámult az esthomályba.

— Hát miért nem szólsz, Borkám?

— Mit mondjak, Pista? — ocsúdott föl ámulatából a lány. — Szeretlek, mert szép és jó vagy.

A legény széles melléből mély sóhaj szakadt elő.

— Van édesanyámnak egy kis háza a faluszéli akácosok alatt. Nem nagy, de hároman nyugodtan megférünk benne. Nem köll sátorban laknod, én elmegyek dolgozni, oszt lesz mindenünk.

— Kiscsirkék is, ugy-e? — csicseregte a leány. — Még kiskacsa, kismalac, liba, meg talán tehén is?

— Minden lesz, Borkám, ha az enyém lesz!

— No meg azután mi lesz? — bújt hízelgve a legény álla alá, a leány. — Kis Pista is, ugy-e, olyan szép erős, mint te vagy?

Pista azt hitte, hogy elszédül, amint mellén érezte a feszes leány mellet, ami a ruhákon keresztül is sütötte a bőrét. Iszonyatos erővel ölelte magához a leányt, úgyhogy az fölszisszent fájdalomában. Hosszan, nagyon hosszan megcsókolták egymást, ami után egy csöpp vér bugygyant elő Pista alsó ajka szélén. De nem törődött vele, hogy megharapta a leány. Két vállát fogta a leánynak és nézett bele, megbomolva ettől az eget-földet betöltő nagy szerelemtől, ami majd szétfeszítette mellkasát. A leánynak csak a fogai fénylettek s a nyakában csüngő, vagyontérő arany dukát csillant meg néha a lehulló csillagfényben.

— No akarsz a feleségem lenni, Borkám?

— Holnap majd megmondom, most csak szeress, úgy ahogy akarsz. Csak nagyon-nagyon szeress. Pista. — S azzal mind a két karját a legény nyaka köré fonta. A legény nem tudta hirtelen, hogy mit is kezdjen ezzel a csodálatos szép cigánylánnyal, aki talán nem is valóság, csak gyermekkori tündérmeséinek tüneménye egy megszakadt és újból folytatódó álom az istállók szalmaágyain. Úgy érezte, mintha a csillagok is közelebb volnának most hozzájuk. Szinte írgyelte önmagától a leányt.

Ó te csodálatos szerelem, mi a te lényed és honnan van erőd, hogy érintésedtől elolvad a harag? S megszélidül tőled a legvadabb állat is? Micsoda csodákat tudsz tenni fűben, virágban, állatban, emberben, micsoda színt tudsz adni a világnak és hogy megtudod egy csöppöddel édesíteni a tengernyi szenvedést is.

Több mint felét áthúzta az éjszaka fölöttük, mikor fölkeltek a haramatos fűről, ahol mindenről megfélekedve a szerelem gyönyöreiben alig vették észre hogy a zivatar föléjük nőtt. Hatalmas villámlások és mennydörgések között érték el a sátrakat, ahol ideges izgalomban már kint rajzott a karaván a sátrak között. Karókat erősítették a földbe, lovakat fogtak össze és mentették a menthetőket a ponyvák alá az elszabadult égi tántosok elől.

A két szerelmes mégegyszer átölelte egymást, mintha sohasem akarnának egymástól elválni. Az eső nagy szemekben hullott rájuk s egy hosszú cikk-cakkos vastag villámkar a sátor melletti eperfa lombjába nyúlott bele. Óriási reccsenés követte a fényes égi kar útját. A leány nagyot sikoltva térdre esett magával rántva a leányt is.

— Jaj devla, jaj devla, bocsáss meg nekem — takarta el keze szárával szemét a leány. — Te meg menj innen Pista, mert sújt az ég a bűnömért.

— Borkám — lihegte ijedten a legény.

— Eriggy, menj, menj! — toltta el magától a férfi kezét, aki még mindig térdelt, ahová az imént esett. — Nem látod az eget és a haragját? Eriggy, ha kedves az életed! Hagyj itt magammal, hogy kibéküljek az éggel.

— De Borkám, tán csak nem küldesz el? — kúszott felé szenvedélyesen a leány.

— Mondom, hogy menj. Szeretlek, de gyűlölöm a véred, ami bűnbe vitt. Az égi vajda nem akarja, hogy a feleséged legyek. Menj, menj!

Egy újabb hatalmas villámlás gyújtotta föl körülöttük a tájat. Közvetlenül egy másik fába csapott bele. A lány magánkívül volt és arccal borult a földre. Hullámos haja szétterült a fűvön.

— Eriggy má a pusztulatba attú a lánytú! — dugta elő a villám fényinél a sátor nyílásán kócos fejét egy hetvenhétráncú öreg cigányasszony.

— Borkám — sírta el magát a legény — csak mégegyszer nézz rám. — A lány hóna alá nyúlt és fölemelte a földről.

A leány félig alétan a legény karjában maradt s hosszasan ránézett a legényre, aki beleveszett a két sötét szembe, mintha koromsötét éjszakába hullna, amiből nincs visszatérés. A lány lassan összecsuksa szemhéjait, mintha koporsófödél csukódna a benne maradt képre.

Pista mégegyszer megcsókolta a vérpiros kis száját, majd odavitte a lányt a sátor nyílása elé. Ekkora az eső is megeredt, szüntelen villámoktól metélve, hatalmas jégdarabok ugráltak szerteséjjel a földön. Ahogy csak a lábai birták, úgy szaladt befelé a tanyára a zivatar elől. Mire az istállóba beért, csuromvizes lett és a jég is jól hátba verte. Alig tudott aludni az óriási csattogásoktól. Hajnal felé szűnt meg a zivatar és csendesedett el az égiháború. Mikor elvégezte a reggeli munkákat, megreggelizett, első dolga volt, hogy kinézzen az útra. Mindenfelé vizek álltak, a zöldkalászosok a földre hasáltak, a kukoricák levelei pedig sallanggá voltak tépve. Amint kiért az útra, a sátraknak hült helyét találta. Úgy eltűntek, mintha az ég szippantotta volna magához őket kocsistól, lovastól, pereputtyostól együtt. Nem maradt ott más csak egy kis szalma, rongyok és tollak, égett és megszenesedett fadarabok, uszkáltak a sátrak helyén, ahol fél-lábszárig ért a víz.

A karaván alá szaladó víz kiöntötte őket, mint az ürgéket s szakadó esőben kerekedtek föl, hogy új sátrakat üssenek más tájakon a végtelen kékség alatt... Pista azt hitte, hogy a szíve szakadt meg fájdalmában. Mereven állt ott föltúrt nadrágszárban, nézve a nyomokat, hogy merre mentek el a kocsik. De nem találta meg mert minden nyomot elmosott az eső s a víz úgy állt az országúton, mintha folyó volna. Egy teljes hétig viaskodott ömagával a legény, hogy legyűrje a fájdalmakat, mint evés közben a falatot, ami sehogyan sem akart kiszáradt torkán lemenni.

Egy szombat délután sietett dolgát elvégezni, hogy idejében hazamehessen édesanyjához, akinél már három hete nem volt. Mikor mindennel készen volt, összepakolta szennyesét egy fekete kendőbe, botjára akasztotta és elköszönt gazdájától azzal, hogy másnap délután a szokott időben meg fog érkezni s megindult az országút felé.

Gyönyörű szép szombat délután volt. A határ ugyanolyan szép volt, mint amilyen a zivatar előtt. Kék szarkalábak pipiskedtek búzák szélein, mogyoróvirágok lengtek a búzaszárakon szerelmes öleléssel fonták indáikat a szálas termények közé. Pista, amint az útra kiért, megállt és sokáig nézte a karaván helyét. Végignézett a dül-lőúton, amelyen sétálni szoktak s ahonnan bekergette őket a zivatar. Szemeibe lassan könnyek szivárogtak, elhomályosult előtte minden s a könnyein keresztül fölmerült előtte Borka szoborszerű alakja. Úgy nézett rá mint ismerkedésük első napjaiban, mikor a kártyát vetette neki, csábítóan, vonzóan, ellenállhatatlanul. Lassan megindult, maga sem tudta, merre, csak ment fáradhatatlanul az alkonyat alá ahol a nap mint nagy tüzes ostya ült egy nagy sötét felhő szélén.

— Hol vagy Borkám? — rezgett lelkében a hang. — Merre talállak meg újra? — Levelet kellene írni, gondolta. De hová? Mi lehet a címe egy vándor karavánnak, melyet eső üldöz, zivatar tép; villám veri a kocsisaraglyát s ki tudja, hogy hová hajtja őket az idő? Hol az a póstás, aki rájuk talál egy szerelmes szív lángoló levelével? Csak ha azt tudnám, hogy merre mentek, melyik részére a világnak, fölkeresném őket még a pokol fenekén is!

Késő este lett, mire egy falu alá ért, éppen az ellenkező irányban az övétől. De nem törődött vele, csak ment, ment amerre a szíve vitte. Keresztül érve a falun egy szalmakazalba fúrta bele magát éjszakára, ahol alig aludt valamit. Pirkadatkor újból tovább indult, mindenkitől érdeklődve a karaván után, de senki sem tudta nyomra vezetni. Szíve mindig megdobbant, ha cigányokkal találkozott össze, mert őtőlük remélt legtöbbet. Egyik látta a másik meg nem. Így gyalogolt heteken át, kéregetve, éhezve Borka után, akire mélyen legördült a messzeség függőnye, s akinek nyomát örökre elmosta az eső. Egy dombtetőre érve leült, botját a batyuval maga elé tette, állát tenyerével fölpöckölte és nézett a messzeségek felé, ahol minden emberi élet örökös karaván-sors, ki így, ki úgy szedi föl sátrát és bolyong a boldogság keresése közben, megy mindig jobbat remélve a mindenség végtelen utain.